

ADULT LITERACIES AS BENEFIT FOR INCLUSION AND EQUITY/ALBIE – KOMUNIKAT Z REALIZACJI PROJEKTU BADAWCZEGO

Łukasz Tomczyk

ORCID: 0000-0002-5652-1433

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Młodzi ludzie niekontynuujący zdobywania formalnego lub pozaformalnego wykształcenia, nabywania kompetencji zawodowych oraz jednocześnie niepodejmujący pracy określani są w literaturze przedmiotu jako NEET (ang. *not in employment, education or training*). Grupa ta stanowi specjalną zbiorowość, którą interesują się badacze z zakresu andragogiki i pedagogiki społecznej¹. Pomimo coraz niższego poziomu bezrobocia w Polsce, grupa NEET od wielu lat stanowi stałą podgrupę wśród bezrobotnych. Funkcjonowanie NEET jest procesem przyporządkowanym do diagnostycznych i metodycznych kwestii związanych z andragogiką i pedagogiką społeczną² ze względu na aspekty odnoszące się do edukacyjnego wymiaru uczenia się i nauczania bezrobotnej młodzieży, a także inkluzji społecznej. W przypadku zbiorowości NEET podstawową trudnością w organizowaniu działań związanych z inkluzją społeczną i włączeniem przedstawicieli tejże grupy jest jej różnorodność. Praca edukacyjna z NEET stanowi wyzwanie dla edukatorów dorosłych pod kątem diagnozy, wsparcia, doradztwa, treningu interpersonalnego. Równie ważnym i trudnym elementem, wykraczającym poza andragogiczne uwarunkowania, jest dotarcie do tejże grupy z ofertą edukacyjną oraz wyzwolenie w poszczególnych NEET chęci do zmiany,

¹ Ł. Tomczyk, J. Maćkowicz, O. Wyżga, P. Curyło-Sikora, B. Pietryga-Szkarłat, A. Mróz, A. Duda, *Poza rynkiem pracy i systemem edukacyjnym. NEETs jako wyzwanie dla edukacji dorosłych*, „Edukacja Ustawiczna Dorosłych” 2018, nr 4(103).

² Idem, *NEET – młodzi dorośli poza rynkiem pracy i systemem edukacyjnym*, „Edukacja Ustawiczna Dorosłych” 2018, nr 1(78).

a więc wejścia w rolę uczącego się lub pracownika³. Wszystkie wymienione elementy w poprzednich zdaniach stały się składowymi międzynarodowego projektu *Adult Literacies as Benefit for Inclusion and Equity/ALBIE* (2016 – 1 – SK01- KA204 – 022586) funkcjonującego w ramach programu Erasmus+ KA2 w okresie 2016–2018 (całkowita wartość projektu 119497.00 EURO).

Projekt ALBIE realizowany był przez międzynarodowe konsorcjum składające się z lidera działań – katedrę andragogiki Uniwersytetu Macieja Bela w Bańskiej-Bystrzycy (zespół badaczy pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Miroslava Krystona) Słowacja oraz Eesti Vabariigis MTU, Tallin, Estonia; Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (Instytut Nauk o Wychowaniu), a także Haskolinn i Reykjavik EHF, Reykjavik Islandia; Youth Watch NGO Bratysława. W działaniach projektowych ALBIE ze strony polskiej brali udział: prof. UP dr hab. Zofia Szarota, prof. UP dr hab. Jolanta Maćkiewicz, dr hab. Remigiusz Kijak, dr Ewa Żmijewska, dr Olga Wyżga, dr Joanna Wnęk-Gozdek, dr Agnieszka Domagała-Kręcioch, dr Anna Mróz, mgr Anna Duda, dr Artur Fabiś oraz dr inż. Łukasz Tomczyk – koordynator polskiego zespołu. Celem działań podejmowanych w ALBIE było ukazanie korzyści społecznych wynikających z inwestycji edukacyjnych zwiększających zdolność młodych dorosłych NEET w dostosowaniu się do rynku pracy i przeobrażeń społecznych. Tło projektu bazowało na badaniach wykazujących związek pomiędzy poziomem analfabetyzmu funkcjonalnego (przede wszystkim krytycznego myślenia, antycypacji) i jakości życia. W ramach działań założono, że pozytywne efekty aktywności edukacyjnych powiązane są z kompetencjami funkcjonalnymi. W tym kontekście włączenie do kształcenia i uczenia się NEET jest głównym czynnikiem chroniącym przed defaworyzacją. Ponadto założono, że niski poziom alfabetyzacji wraz z występującymi nierównościami społecznymi w tejże grupie sprawiają, że NEET są bardziej podatni na negatywne następstwa zbyt późnego włączenia do rynku pracy oraz brakuje pozytywnych następstw związanych z edukacją całożyciową. Dodatkowo projektując działania zespół badaczy postawił hipotezę, że niski poziom kompetencji funkcjonalnych jest przeszkodą w wejściu na rynek pracy oraz edukację formalną, pozaformalną i nieformalną.

Zaproponowane działania w ramach projektu ALBIE składały się z: analizy wyników pomiarów międzynarodowych (Polska, Słowacja, Estonia) w obszarze kompetencji funkcjonalnych oraz wypracowaniu na tej podstawie skutecznych

³ Ł. Tomczyk, B. Vanek, *Adults literacies as benefit for inclusion and equity: reports on young adults being NEETs: Estonia, Iceland, Poland and Slovakia*, Pedagogical University of Cracow, Cracow 2017.

modeli podnoszących poziom tychże kompetencji. Grupą docelową w projekcie byli młodzi dorośli (w wieku 18–35 lat). W badaniach i działaniach testujących modele edukacyjne zaangażowani byli nie tylko pracownicy naukowcy, lecz również przedstawiciele sektora NGO. Przykładowo w drugim etapie projektu – wdrażania modelu edukacyjnego w pracy z NEET uczestniczyli pracownicy Ochotniczego Hufca Pracy w Krakowie oraz Centrum Kształcenia i Szkolenia w Krakowie. Dzięki uprzejmości obu instytucji badacze z Instytutu Nauk o Wychowaniu mieli możliwość testowania zestawu scenariuszy edukacyjnych, obejmujących między innymi takie zagadnienia, jak: postrzeganie samego siebie, cele życiowe, wzorce rodzinne, skuteczna komunikacja, zarządzanie emocjami oraz ICT i jakość życia. Dzięki etapowi wdrożeniowemu wypracowano kompleksowy, innowacyjny model pracy z grupą NEET. Prowadzone działania prowadzone w ramach ALBIE wpisują się w tematykę prac badawczych i rozwojowych Instytutu Nauk o Wychowaniu UP. Dzięki realizacji projektu opracowano zestaw scenariuszy edukacyjnych rozwijających kompetencje miękkie wspomagające inkluzję społeczną NEET. Na podstawie zgromadzonych danych i doświadczeń edukacyjnych zmodyfikowano również treści kształcenia dla kursów akademickich andragogika oraz pedagogika społeczna.

Równie istotną, co część stosowana, okazał się etap dotyczący diagnozy NEET w krajach zaangażowanych w projekt ALBIE. Zebrane w początkowej fazie trwania projektu dane pozwoliły przede wszystkim na wyprofilowanie innowacyjnych scenariuszy zajęć, lecz również publikację zebranych wyników w prestiżowym czasopiśmie „International Journal of Lifelong Education”, którego założycielem jest prof. Petr Jarvis. W artykule pt. *Critical thinking, problem-solving strategies and individual development assessment among NEETs – research conducted in Slovakia, Poland and Estonia* zaprezentowano wyniki badań oceniające indywidualne uwarunkowania, rzutujące na psychospołeczne funkcjonowanie NEET w kontekście edukacyjnym. Badania zrealizowano w okresie maj – wrzesień 2017 roku w Słowacji, Polsce i Estonii dzięki triangulacji narzędzi ilościowych. Ogólnym celem prowadzonych badań była diagnoza poziomu krytycznego myślenia (Cornel Crithical thinking), wnioskowania (T.I.P.), sposobów rozwiązywania problemów (NCS), oceny możliwości własnego rozwoju (IDEA) w grupie NEET oraz zestawienia tychże zmiennych pomiędzy sobą. Zgromadzone dane (N= 235 kwestionariuszy) pozwoliły na wyciągnięcie kilku istotnych wniosków. Między innymi zauważono, że analizowana grupa cechuje się relatywnie wysokim poziomem krytycznego myślenia oraz wnioskowania (wyznacznik inteligencji) oraz średnim poziomem nastawienia do rozwiązywania problemów.

Niniejsze badania wraz z całym projektem ALBIE wpisały się w krytyczny paradygmat badań andragogicznych, łamiąc stereotypy na temat NEET⁴.

Rycina 1. Polski zespół ALBIE – działanie IO5 testowanie modułu edukacyjnego (od lewej: Olga Wyżga, Anna Mróz, Jolanta Maćkowicz, Łukasz Tomczyk, Anna Duda, Agnieszka Domagała-Kręcioch)

Bibliografia

- Tomczyk Ł., Maćkowicz J., Wyżga O., Curyło-Sikora P., Pietryga-Szkarłat B., Mróz A., Duda A., *NEET – młodzi dorośli poza rynkiem pracy i systemem edukacyjnym*, „Edukacja Ustawiczna Dorosłych” 2018, nr 1(78).
- Tomczyk Ł., Maćkowicz J., Wyżga O., Curyło-Sikora P., Pietryga-Szkarłat B., Mróz A., Duda A., *Poza rynkiem pracy i systemem edukacyjnym. NEETs jako wyzwanie dla edukacji dorosłych*, „Edukacja Ustawiczna Dorosłych” 2018, nr 4(103).
- Tomczyk Ł., Vanek B., *Adults literacies as benefit for inclusion and equity: reports on young adults being NEETs: Estonia, Iceland, Poland and Slovakia*, Pedagogical University of Cracow, Cracow 2017.
- Tomczyk Ł., Vanek B., Pavlov I., Karikova S., Biresova B., & Kryston M., *Critical thinking, problem-solving strategies and individual development assessment among NEETs – research conducted in Slovakia, Poland and Estonia*, „International Journal of Lifelong Education” 2018, no. 1–18. doi:10.1080/02601370.2018.1550446

⁴ Ł. Tomczyk, B. Vanek, I. Pavlov, S. Karikova, B. Biresova, & M. Kryston, *Critical thinking, problem-solving strategies and individual development assessment among NEETs – research conducted in Slovakia, Poland and Estonia*, „International Journal of Lifelong Education” 2018, no. 1–18. doi:10.1080/02601370.2018.1550446.